

MRF 2024.248

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 17. september 2024, j.nr. 20/06720

Ophævet påbud efter jordforureningslovens § 40 om supplerende undersøgelse af restforurening med pesticider fra uheld i 2019 med væltet marksprøjte, da udbredelse af restforureningen var afgrænset vertikalt og horisontalt, da omkostninger forbundet med fuldstændig oprensning var oplyst, og da pesticidforureningen lå under relevante detektionsgrænser, hvorfor kommunen havde tilstrækkeligt grundlag til at afgøre, om der skulle meddeles påbud om yderligere oprensning efter jordforureningslovens § 41.

Sagen omhandlede et uheld den 20. maj 2019, hvor en marksprøjte med indhold af 2.800 liter opblandet sprøjtemiddel i form af Propulse mod meldug væltede. Propulse indeholder aktivmidlet fluopyram og anbefales blandet med sprøjtemiddel indeholdende pyraclostrobin. Under miljøvagtens tilsyn blev der foretaget akut afgravning med et omfang på cirka 30 m³ jord, der blev placeret indendørs i lade. Den 4. juni 2019 gennemførte rådgiver for virksomheden miljøtilsyn, hvor det med rapport af 11. september 2019 blev afrapporteret, at der inden for et område afgrænset til 65 m² var påvist indhold af fluopyram til en dybde af 3,6 m.u.t samt for pyraclostrobin til en dybde af 1,6 m.u.t. Vurderet ud fra de oplyste blandingsforhold på middeldatabasen.dk konkluderede rapporten, at 91-93 procent af spildt fluopyram var fjernet henholdsvis 99 procent for pyraclostrobin. Sammenholdt med blandingsforholdet ved almindelig anvendelse af Propulse blev det vurderet, at den efterladte mængde for restforureningen ikke afveg fra den maksimale årlige mængde ved almindeligt brug, og at fuldstændig fjernelse af forureningen måtte forventes at medføre omkostninger på kr. 250.000-280.000. På den baggrund indstillede rådgiveren, at der ikke blev foretaget yderligere i sagen. Horsens Kommune meddelte herefter den 4. maj 2020 yderligere påbud om supplerende undersøgelser efter jordforureningslovens § 40 med henblik på bl.a. at

klarlægge omfanget restforureningens størrelse og udbredelse samt at fastlægge forventede omkostninger forbundet med at genoprette den hidtidige tilstand. Afgørelsen blev påklaget af virksomheden, der navnlig gjorde gældende, at kommunen ikke havde foretaget en konkret og underbygget vurdering af, om restforureningen aktuelt eller i fremtiden ville indebære en miljømæssig risiko, hvorfor afgørelsen var meddelt i strid med den proportionalitetsvurdering, der var fastslået i UfR 2005.2923 H. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) konstaterede, at jordforureningen på baggrund af de afrapporterede undersøgelser i tilstrækkelig grad var afgrænset både horisontalt og vertikalt, og at omkostninger ved en fuldstændig oprensning var belyst. Miljø- og Fødevareklagenævnet lagde på den baggrund til grund, at kommunen havde de nødvendige oplysninger for at vurdere, hvorvidt der på grundlag af proportionalitetsprincippet og en risikovurdering var grundlag for at meddele påbud i henhold til jordforureningslovens § 41 om eventuelt at gennemføre oprensning. Kommunens undersøgelsespåbud blev derfor ophævet og hjemvist. For en fornyet sagsbehandling bemærkede nævnet, at henset til den tid, der var forløbet fra tidspunktet for forureningen, skulle kommunen først afklare, om der fortsat forelå en forurening, eller om restforureningen som følge af naturlig nedbrydning ikke længere var til stede.

Kommentar: Afgørelsen viser på sin egen måde, at forureningssager ofte trækker i langdrag. Med afgørelsen præciseres, at kommunen må træffe afgørelse om oprydning, som forureningens omfang er fastlagt vertikalt og horisontalt og omkostninger til en fuldstændig fjernelse er afsluttet. Klagenævnets afsluttende bemærkning om, at kommunen nu 5 år efter afgørelsen må afklare, om et påbud om oprydning overhovedet er relevant. Det er i øvrigt uforståeligt, at nævnet hjemviste afgørelsen efter jordforureningslovens § 40, da det efter nævnets afgørelse må udelukkes, at der kan meddeles nyt undersøgelsespåbud, så nævnet burde have indskrænket sig til at ophæve undersøgelsespåbuddet, da kommunen i alle tilfælde må tage stilling til, om der skal meddeles påbud om oprensning efter § 41.

Ophævelse og hjemvisning i sag om påbud om undersøgelse af jordforurening med pesticider i Horsens Kommune

Sag: 20/06720

Dato: 17. september 2024

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter jordforureningslovens § 40, jf. § 77, stk. 1, nr. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Horsens Kommunes afgørelse af 4. maj 2020 om påbud om undersøgelse af jordforurening på matr.nr. [matrikelnummer1] Grumstrup By, Vedslet på adressen [Adresse1], 8732 Hovedgård, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 12 måneder, jf. jordforureningslovens § 87, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 28. maj 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af påbudsadressaten og dennes forsikringsselskab (i én samlet klage), der er repræsenteret ved advokat.

Klager har den 30. juni 2020 fremsendt supplerende bemærkninger til klagen.

Klager har anført, at det ikke er proportionalt at meddele påbud om yderligere omkostningstunge undersøgelser, idet klagers rådgiver allerede har foretaget en række omkostningstunge undersøgelser af forureningens udstrækning, som har dokumenteret, at den tilbageværende forurening er både ganske begrænset og uden risiko af miljø- eller sundhedsmæssig karakter.

Klager har desuden anført, at Horsens Kommunes proportionalitetsvurdering reelt er indholdsløs, idet kommunen ikke har foretaget en konkret og underbygget vurdering af, om en restforurening aktuelt eller i fremtiden vil indebære miljø- eller sundhedsmæssig risiko. Det er klagers opfattelse, at vurderingen dermed ikke lever op til kravene i Højesterets dom af 30. juni 2005, og at påbuddet allerede af den grund er ulovligt.^[4]

Endelig har klager anført, at klagers rådgiver ad flere omgange har været i dialog med Horsens Kommune vedrørende et krav om en risikovurdering på baggrund af JAGG-modellen, idet pesticider kun er ringe belyst i forhold til nedbrydelighed, og da et pesticidindhold i modellen altid vil medføre en teoretisk risiko for grundvandet, uanset om risikovurderingen foretages på baggrund af det påviste indhold i porevandet i hotspot-området eller på baggrund af en referenceprøve udtaget udenfor spildstedet. Klager har derfor svært ved at se, hvilke yderligere undersøgelser klager skulle foranstalte, og såfremt kommunen fastholder, at den efterladte forurening udgør en risiko for grundvandsressourcen, bør der efter klagers opfattelse meddeles et påbud om oprensning i stedet for at fortsætte med omkostningstunge undersøgelser.

2. Sagens oplysninger

2.1 Sagens forhistorie

Den kommunale miljøvagt modtog den 20. maj 2019 en anmeldelse om et uheld med en væltet marksprøjte på matr.nr. [matrikel nummer 1], Grumstrup By, Vedslet. Det blev i anmeldelsen oplyst, at marksprøjten indeholdt 2.800 l

opblandet sprøjtemiddel mod meldug (svampebekæmpelse). Af miljøvagtrapporten fremgik bl.a. følgende:

"På selve skadestedet kunne der tydeligt konstateres lugt og fugtig jord i et areal omkring stedet hvor sprøjten var væltet.

Der er ikke tale om OSD-område, men da der ifølge skadevolder er et dræn tæt på skadestedet, blev det i samråd med ISL besluttet at afgrave synligt forurenede jord.

Skadevolder havde selv tilkaldt [Virksomhed1], der var tilstede med en rendegraver og en traktor med vogn.

Den opgravede jord blev kørt til skadevolders ejendom, hvor den bliver placeret indendørs i lade. Der er i alt bortgravet 3 læs, svarende til ca. 30 m³ forurenede jord. Vi oplyste, at skadevolder skal tage kontakt til Horsens Kommune, for at aftale hvordan den opgravede forurenede jord kan håndteres. Eventuelt kan man overveje om jorden kan spredes på landbrugsjord.

Det blev aftalt med skadevolder, at det afgravede areal afdækkes med plast, så eventuel nedbør ikke vil medføre nedsivning af evt. restforurening.

[...]

Vi foretog besigtigelse af en åben grøft / vandløb umiddelbart nedstrøms skadestedet. Her kunne konstateres levende vandløbsdyr, og ingen synlige tegn på forurening. Det er derfor vores vurdering, at forureningen ikke er gået i drænet og videre mod vandløbet.

Derfor anbefalede vi en hurtig afgravning på skadestedet.

Miljøvagten anbefaler at Horsens Kommune følger op på sagen med et undersøgelsespåbud til afgrænsning af den konstaterede forurening, samt vurdering af om der er efterladt restforurening på skadestedet."

I forlængelse af den akutte indsats gennemførte klagers rådgiver miljøtilsyn på markarealet den 4. juni 2019. Af tilsynsrapporten dateret den 11. september 2019 fremgår det bl.a., at der ved oprensningen udført den 20. maj (akut) og den 4. juni 2019 blev opgravet i alt 140,28 tons pesticidholdigt jord. Det fremgår endvidere, at der i bunden af udgravningen blev påvist indhold af efterladt fluopyram og pyraclostrobin, og at der i kanten af udgravningen blev påvist

indhold af efterladt fluopyram. Rapporten indeholdte følgende vurdering og anbefaling i forhold til den efterladte forurening:

"Der er efterladt forurening i bunden af udgravningen ved BP4 og HB1 samt i kanten i retningen mod KP8 og HB2. Ved opmåling vurderes den efterladte forurening at befinde sig i et jordvolumen på ca. 70 m³ og til en maksimal dybde på 3,6 m u.t. Hvis det antages, at den resterende jordmængde indeholder 1,0 mg/kg TS i gennemsnit og at jorden vejer 2.000 kg/m³ findes der maksimalt 0,14 kg af det aktive stof fluopyram i det efterladte jordvolumen.

Ved oplysninger indhentet på middeldatabasen.dk indeholder Propulse 125 g/L fluopyram. Blandingsforholdet er 0,889 L/ha. Marksprøjten indeholdt 2.800 L opblandet sprøjtemiddel. Det antages, at der bruges mellem 150-200 L/ha vand, hvilket betyder at der er sprøjtemiddel til mellem 14-19 ha. Dvs. at der er spildt mellem 1,55-2,1 kg fluopyram. Dermed er der på nuværende fjernet 91-93 % af spildt fluopyram.

Der er kun i prøven BP4 – 1,6 m u.t. påvist indhold af efterladt pyraclostrobin. Ved samme antagelser befinder stoffet sig i maksimalt 15 m³, hvilket betyder, at der er efterladt ca. 0,03 kg. Der har som udgangspunkt været ca. 2,5 gange mængden af pyraclostrobin ift. fluopyram. Det vurderes, at der er fjernet mere end 99 % af spildt pyraclostrobin.

Der har ikke været påvist indhold af prothioconazol i nogle af de analyserede prøver.

Ved listede blandingsforhold på middeldatabasen.dk udsprøjtes der ca. 11 mg/m² fluopyram, når der er afgrøder på markarealet. Det må antages ved lovlige pesticider, at plantevækst og naturlig nedbrydning som minimum kan forbruge den maksimale årlige dosis ved almindelig brug. Den efterladte mængde pesticid vurderes ikke at udgøre en større belastning for mennesker eller miljø end ved almindelig brug.

Det anbefales, at Horsens Kommune bekræfter, at der ikke skal foretages yderligere i sagen."

På baggrund af nye undersøgelser (tre porevandsprøver samt to nye jordprøver) udført i januar 2020 fremsendte klagers rådgiver den 3. februar 2020 en mail til Horsens Kommune, hvoraf følgende fremgik:

"Forureningens udbredelse i jord er nu afgrænset med en detektionsgrænse på 0,05 mg/kg TS, og ændrer ikke noget af betydning på tidligere vurderede udbredelse. Dermed fastholdes den tidligere konservative vurderede mængde efterladt aktivt stof på ca. 0,14 kg, og at der dermed er fjernet tæt på 95 % af spildte mængde. Ligeledes fastholdes tidligere fremsendte overslag til oprensningen.

Porevandsanalyserne PV1 og PV2 er udtaget ved HB1. PV1 (1,0) er udtaget 1,0 m under nuværende terræn eller tilsvarende 2,6 m under oprindeligt terræn i et område, hvor der tidligere er påvist indhold af pesticider i jord. PV2 (2,0) er udtaget tilsvarende 3,6 m under oprindeligt terræn eller i et område, hvor fluopyram er under detektionsgrænsen i jord. PV3 (1,0) er udtaget som reference ca. 7 nordvest for udgravningen og 1,0 m under terræn. Koten ved PV3 er 0,3 m over nærmeste kant på udgravningen og vurderes at være udtaget i område, der har modtaget normal dosis i 2019.

Analyseresultatet af porevandsanalyserne findes herunder:

Som det fremgår af tabellen er der i prøven PV1 (1,0) påvist 37 µg/L hvilket er ca. 30 gange det påviste indhold i referenceprøven PV3. I PV2 (2,0), som kan være et udtryk for udvaskningen fra restforureningen, er der påvist ca. 2-3 gange referenceprøvens indhold.

Når man regner på pesticider i JAGG tages der udgangspunkt i en partikel, som er opløst i vand, og partiklen vil transporteres uden nedbrydning med regnvandet ned gennem jordmatricen. Dermed vil påvist pesticid i jord eller vand altid give en teoretisk risiko for grundvandskvaliteten uanset om der er 1 eller 30 m til grundvandsspejl og uanset om jordpakken består af sand eller ler. Det er kun transporttiden, der ændrer sig.

I tilfældet ved spildstedet er der jf. potentialekort ca. 15-17 m til grundvand, og jorden består ved overfladen af ler. I nærmeste boring (DGU98.1065) er der påvist ler til 11,5 m u.t. Ifm. med prøvetagning er der udført et nedsivningsforsøg i bunden af udgravningen. Der blev ikke påvist en målbar nedsivning under forsøgets varighed på 120 min. Ved antagelse af 0,1-0,2 mm/120 min giver det en nedsivningshastighed på $1,4-2,8 \times 10^{-8}$ m/s, hvilket er tilsvarende JAGG-modellens antagelse om svagt reduceret ler. Det vil give en vertikal transporttid

på ca. 0,5-1,0 m/år, eller mindst 15 år før regnvand fra overfladen vil nå grundvandet.

Ifølge IUPAC-databasen er halveringstiden for fluopyram i jord ved iltmættede forhold angivet til 309 dage og en reduktion på 90% er angivet til 833 dage (2,3 år) (<http://sitem.herts.ac.uk/aeru/ppdb/en/Reports/1362.htm>).

Dermed vil det forventes at en væsentlig del af efterladte mængde fluopyram vil blive nedbrudt indenfor den transporttid, der vil være ved vertikal udbredelse mod.”

2.2 Den påklagede afgørelse

Horsens Kommune har den 4. maj 2020 med hjemmel i jordforureningslovens § 40 meddelt påbud om supplerende undersøgelser af forureningen med pesticider på matr.nr. [matrikel nummer1] Grumstrup By, Vedslet på adressen [Adresse1], 8732 Hovedgård.

Påbuddet omfatter følgende:

”

- At foretage undersøgelser med henblik på at klarlægge restforureningens størrelse og udbredelse – både horisontalt og vertikalt.
- At udføre en risikovurdering for hvad angår grundvand, overfladevand samt nuværende og fremtidig arealanvendelse. Risikovurderingen skal baseres på konkrete data samt beregninger udført i Miljøstyrelsens risikovurderingsværktøj JAGG.
- At klarlægge de nødvendige tiltag med henblik på reetablering af det forurenede område til den hidtidige tilstand.
- At fastlægge de forventede udgifter forbundet med reetablering af det forurenede område til den hidtidige tilstand.

Vurderes det, at en mindre restforurening kan forekomme, skal der laves en udførlig risikovurdering, der i detaljer redegør for enhver mulig påvirkning af grundvandet, overfladevand samt nuværende og fremtidig arealanvendelse. Udgifter forbundet med den tilsigtede genopretning skal ligeledes beskrives.”

Horsens Kommune har i påbuddet foretaget følgende vurdering af den konstaterede forurening:

"Efterladt forureningen"

Jord

Undersøgelser har dokumenteret koncentrationer af fluopyram og pyraclostrobin i bunden af afgravningen ved spildstedet (svarende til 1,6 m u.t., ved BP4) på henholdsvis 3,3 mg/kg og 1,2 mg/kg. Prøver udtaget med håndbord (HB1) i bunden af afgravningen, har dokumenteret indhold af fluopyram indtil 3,6 m under oprindeligt terræn.

I den østlige kant af afgravningen (i KP 8, svarende til 1,6 m u.t.), blev fundet koncentrationer af fluopyram og pyraclostrobin på henholdsvis 1,6 mg/kg og 0,63 mg/kg. Få meter fra afgravningen, mod øst, blev der 0,2 m u.t. (HB2) fundet koncentrationer af fluopyram på 0,057 mg/kg. Samme sted 0,5 m u.t. blev der ikke fundet pesticid rester over detektionsgrænsen (0,05 mg/kg).

I prøver udtaget ved kanten af afgravningen, mod nord (KP12, KP 2), øst (KP9), syd (KP5, KP10) og vest (KP 11) blev der ikke fundet pesticid rester over detektionsgrænsen (0,05 mg/kg).

På baggrund af de udførte undersøgelser vurderer Horsens Kommune, at der er rester af pyraclostrobin og fluopyram over detektionsgrænsen på 0,05 mg/kg i jorden ved spildstedet, og at disse fund skyldes en restforurening fra havariet af marksprøjten den 20. maj 2019. Horsens Kommune vurderer samtidig, at forurenings spredningen i dybden skal afgrænses og beskrives. Samlet skal forureningsudbredelsen undersøges i et omfang, der gør det muligt, at beregne, hvor og hvor meget jord der skal fjernes, for at genoprette den hidtidige tilstand.

Grundvand

Ved undersøgelserne i januar 2020 blev der udtaget tre porevandsprøver i det overfladenære grundvand henholdsvis centralt i afgravningsområdet ved PV1 (1,0 m under nuværende terræn) 2,6 m under oprindeligt terræn, ved PV2 (2,0 m under nuværende) 3,6 m under oprindeligt terræn samt ved PV3 (1,0 m under nuværende) ca. 7 m nordvest for udgravningen.

I prøven PV1 og PV2 blev fundet koncentrationer af fluopyram på henholdsvis 37,0 og 3,0 µg/L. I PV3 blev fundet koncentrationer på 1,2 µg/L.

Undersøgelserne viste en forurening med fluopyram i det overfladenære grundvand omkring spildstedet. Det vurderes, at forureningen skyldes havariet med marksprøjten den 20. maj 2019.

Indhold af fluopyram i det overfladenære grundvand i PV3 skyldes formodentlig den almindelige jordbrugsmæssige spredning af pesticider. Det skal dog i den forbindelse bemærkes, at indholdet af pesticid i det overfladenære grundvand, som følge af den almindelig jordbrugsmæssig spredning af pesticider må forventes at variere over tid, afhængig af, hvornår og hvor hyppigt markarealet sprøjtes. Indholdet i PV3 vurderes derfor ikke alene at kunne anvendes som baggrundsniveau for pesticider i grundvandet. Horsens Kommune vurderer derfor, at baggrundsniveauet af pesticider i grundvandet på marken, bør indgå i risikovurderingen.

Endvidere vurderes det, at risikoen for, at der allerede er sket udvaskning af pesticider (prothioconazol og fluopyram og Pyraclostrobin) fra spildområdet til dybereliggende grundvand, skal inddrages i risikovurderingen.

Samlet vurderes det, at restforureningen i grundvandet ikke er afgrænset med de eksisterende undersøgelser og at der skal foretages en afgrænsning af grundvandsforureningen med henblik på, at klarlægge de nødvendige tiltag for en reetablering af området til den hidtidige tilstand.

Proportionalitet

Horsens Kommune vurderer, at udgifterne forbundet med dette påbud er proportionalt i forhold til konsekvenserne af en evt. forurening af drikkevandsressourcen i området omkring spildstedet.

Det fremgår af påbuddet, at Horsens Kommune i sin vurdering har lagt vægt på følgende oplysninger om spildstedet:

"i) Et geologisk tværsnit gennem området viser en geologiske lagfølge består af øverst 17 meter moræneler, herunder et 4,5 meter tynd sandlag og et 44 meter tykt morænelerslag med enkelte tynde indslag af sand. Den geologiske tolkning er overvejende baseret på geofysiske data og tolkning heraf, og kun et mindre antal borer, hvorfor den geologiske lagfølge kan være anderledes i virkeligheden.

Grundvandsspejlet vurderes at ligge i kote +50/+55 m og dermed ca. 15-20 meter under terræn. Den overordnede grundvandsstrømning sker fra nordvest mod sydøst og dermed i retning af [Virksomhed1] Vandværks borer.

ii) Spildstedet ligger lige umiddelbart udenfor indvindingsoplandet til [Virksomhed1] Vandværk og umiddelbart udenfor området med særlige drikkevandsinteresser.

[Virksomhed1] Vandværk har tilladelse til at indvinde 15.000 m³/år og indvinder grundvand fra to borer – DGU nr. 98.975 og 98.976. Boringerne er ca. 50 meter dybe og formodes begge filtersat indenfor de nederst 5 meter. Boringerne ligger ca. 800 meter sydøst for forureningen. [Virksomhed1] Vandværk er i kommunens vandforsyningsplan kategoriseret som lokalvandværk, hvilket betyder, at det er et vandværk som kommunen forventer kan forsyne området med drikkevand i mange år frem.”

Af påbuddet fremgår herudover, at klagers rådgiver den 11. september 2019 har oplyst til Horsens Kommune, at der har været brugt ca. 150.000 kr. ekskl. moms på de allerede udførte undersøgelser, og at det estimeres at ville koste yderligere 100.000-130.000 kr. ekskl. moms, hvis hele forureningen skal fjernes.

2.3 Horsens Kommunes bemærkninger til klagen

Horsens Kommune har den 15. juni 2020 til klagen bemærket, at restforureningen efter kommunens opfattelse ikke er afgrænset tilstrækkeligt med de undersøgelser, der allerede er foretaget, hverken horisontalt eller vertikalt, og at kendskab til forureningsudbredelse og -styrke er en afgørende forudsætning for at kunne foretage en valid risikovurdering. Hertil kommer, at en risikovurdering skal baseres på konkrete undersøgelsesresultater, mens den foreliggende risikovurdering er baseret på en generaliseret vurdering af nedsivningstiden til grundvandet, halveringstiden for et af de spildte pesticider samt en beregning af et procentuelt oprensingsniveau.

For så vidt angår risikoen for skade på grundvandsressourcer har Horsens Kommune bemærket, at Højesteret i dom af 5. december 2013 (optrykt i U2014.790H) har fastslået, at enhver risiko for skadelig påvirkning af grundvandet efter en konkret vurdering vil kunne begrunde et oprensingspåbud efter jordforureningsloven, uanset om det pågældende grundvand anvendes eller er egnet til at kunne anvendes som

drikkevandsressource. Som følge af princippet om, at et oprensningspåbud kan begrundes, uanset om det pågældende grundvand anvendes eller er egnet til at kunne anvendes som drikkevandsressource, sammenholdt med at spildstedet er beliggende tæt ved [Virksomhed1] Vandværk, finder kommunen, at den påbudte undersøgelse er nødvendig og skal vægtes højt i proportionalitetsvurderingen. I øvrigt kan det ikke udelukkes, at oplysninger om udstrækningen og retningen af vandværkets indvindingsopland senere bliver justeret.

Endelig har Horsens Kommune bemærket, at klagers rådgiver har oplyst, at omkostningerne til eventuel fjernelse af hele forureningen forventes at være mellem 250.000-280.000 kr. ekskl. moms. Det er på den baggrund kommunens vurdering, at udgifterne forbundet med påbuddet er rimelige sammenholdt med behovet for at sikre den fremtidige drikkevandsressource.

2.4 Nye oplysninger under sagens behandling

Klagers rådgiver har efter forespørgsel fra Miljø- og Fødevareklagenævnet den 29. november 2023 oplyst, at der ikke er udført beregninger efter JAGG-modellen i forhold til den konstaterede forurening.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 5. april 2024 anmodet klager og klagers repræsentant om at forholde sig til en ekstern faglig vurdering af sagens oplysninger udarbejdet for nævnet af et rådgivende ingeniørfirma.

På baggrund af nævnets anmodning har klagers rådgiver den 25. april 2024 oplyst, at det vurderes, at JAGG-modellen ikke er egnet til risikovurdering i den pågældende sag, hvor massen af restforureningen, kildestyrkekoncentrationen og fluxen vurderes at være meget lav. Nedbrydning, sorption og fortynding vil således efter rådgiverens vurdering medføre, at koncentrationerne vil reduceres til et uvæsentligt niveau inden for få år. Hertil kommer, at det førstkomende grundvandsmagasin vurderes at være overdækket af ca. 11,5 m ler, der vil reducere en eventuel nedsivning til et meget lavt niveau. Rådgiveren anerkender dog, at det er gængs praksis at tage udgangspunkt i JAGG-modellen, hvorfor rådgiveren har udført en supplerende risikoberegning med udgangspunkt i JAGG2.1. Rådgiveren har fremsendt følgende tabel, der viser resultaterne af JAGG-beregningen i forhold til grundvand:

På baggrund af risikoberegningen vurderer klagers rådgiver fortsat, at en eventuel eksisterende restforurening samlet set ikke udgør en risiko for det

førstkommende grundvandsmagasin.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag alene fundet anledning til at behandle klagepunktet om, hvorvidt der er behov for at meddele påbud om yderligere undersøgelser og vurderinger af den konstaterede forurening (afsnit 3.2).

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer indledningsvist, at det i sagen er ubestridt, at der er konstateret en forurening med pesticider i jord og grundvand på lokaliteten, og at forureningen er opstået den 20. maj 2019 som følge af klagers aktiviteter. Nævnet anser det derfor som ubestridt, at klager er at anse som forurener efter jordforureningslovens § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt.

Det følger af jordforureningslovens § 40, at miljømyndigheden kan påbyde en forurener, jf. § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., at give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger vedrørende en eventuel forurening. Forureneren kan herunder påbydes at,

1. foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer og lignende med henblik på at klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden forurening samt forureningens art og omfang og
2. klarlægge, hvordan følgerne af forurening afhjælpes eller forebygges.

Det følger af bestemmelsens ordlyd, at de oplysninger, der kan afkræves, skal have betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende

foranstaltninger vedrørende den eventuelle forurening.

Af bestemmelsens forarbejder fremgår det, at påbudshjemlen i § 40 skal administreres under hensyn til det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.^[5] En forurening kan dermed ikke kræves (yderligere) undersøgt, hvis udgifterne til undersøgelserne vil være uforholdsmæssige i forhold til de risici, den mulige forurening indebærer for natur, miljø og menneskers sundhed. Det må herunder tages i betragtning, at de beskyttelsesinteresser, som jordforureningsloven skal værne, kan være vanskelige at bedømme i et økonomisk perspektiv.^[6]

Klager har i nærværende sag anført, at der allerede er foretaget tilstrækkelige undersøgelser af forureningen, og at Horsens Kommune derfor i stedet må foretage en vurdering af, om der på det foreliggende grundlag kan meddeles oprensningspåbud.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er enig med klager i, at de foreliggende undersøgelser giver den fornødne klarhed omkring forureningens omfang og udstrækning, hvorfor det meddelte undersøgelsespåbud ikke er nødvendigt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at forureningen er tilstrækkeligt afgrænset horisontalt og vertikalt ved henholdsvis kantprøverne KP2, KP5, KP9, KP10, KP11, KP12 og håndboringen HB3, henholdsvis borerne BP1 og BP2, jf. undersøgelsesrapporten af 11. september 2019. Nævnet vurderer på baggrund af undersøgelsesresultaterne, at forureningen ligger inden for et område på ca. 65 m² og til en dybde af ca. 3,6 m u.t., idet der med prøverne ikke er påvist forurening over relevante detektionsgrænser.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har herudover lagt vægt på, at klager allerede har redegjort for de forventede omkostninger forbundet med en fuldstændig oprensning af forureningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver på den baggrund Horsens Kommunes afgørelse af 4. maj 2020, og hjemviser sagen til fornyet behandling med henblik på, at kommunen på baggrund af en konkret risiko- og proportionalitetsvurdering tager stilling til mulighederne for et eventuelt påbud om oprensning efter jordforureningslovens § 41. Kommunen må i forbindelse med risikovurderingen indledningsvist afklare, om der fortsat er en forurening,

der kan kræves oprenset, henset til den tid, der er forløbet, siden forureningen fandt sted.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Horsens Kommunes afgørelse af 4. maj 2020 om påbud om undersøgelse af jordforurening på matr.nr. [matrikel nummer1] Grumstrup By, Vedslet på adressen [Adresse1], 8732 Hovedgård, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 af lov om forurennet jord.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Optrykt i U2005.2923H.

[5] Jf. bemærkningerne til § 40 i forslag L183 til Lov om forurennet jord som fremsat den 10. februar 1999.

[6] Jf. bl.a. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 28. februar 2022 i sagsnr. 18/07257, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 8. oktober 2021 i sagsnr. 19/05637 samt Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 18. december 2013 i sagsnr. NMK-11-00038.

Lovområder:

Jordforureningsloven